

Opgesteld door: Ton Eimers (KBA) en José van der Hoeven (Kennismakelaar Kennisrotonde)

Vraagsteller: mbo-instelling - coach

Referentie: Kennisrotonde. (2018). *Draagt passend onderwijs bij aan de begeleiding van MBO-studenten met een ondersteuningsbehoefte in de beroepspraktijkvorming?* (KR.535). Den Haag: Kennisrotonde.

Januari 2019

Vraag

Draagt passend onderwijs bij aan de begeleiding van MBO-studenten met een ondersteuningsbehoefte in de beroepspraktijkvorming?

Kort antwoord

Passend onderwijs draagt ook in de beroepspraktijkvorming bij aan de begeleiding van mbo-studenten met een ondersteuningsbehoefte. De stage en de overgang naar werk is voor veel studenten met een extra ondersteuningsbehoefte een struikelblok in de opleiding. Een in de praktijk ontwikkelde en beproefde methode hiervoor is de Transitieroute: Een individueel maatwerktraject dat een jaar voor afstuderen begint en een jaar na afstuderen eindigt, waarbij een gezamenlijke aanpak van stakeholders kan leiden tot succes.

Toelichting antwoord

Met de invoering van passend onderwijs in 2014 werd richting gegeven aan het onderwijsbeleid rondom studenten met een ondersteuningsbehoefte. In de beginjaren van passend onderwijs ging alle aandacht in het mbo uit naar de 'voorkant' van de opleiding: toelatingsbeleid, intake en onderwijsovereenkomst. Er was weinig aandacht voor de stage en overgang naar werk, terwijl juist daar, blijkend uit monitoren en casestudies, het grootste struikelblok in de loopbaan bleek te zitten.

Beroepspraktijkvorming

Uit de monitor passend onderwijs in het mbo (Eimers & Kennis, 2017, Eimers & Kennis, 2018, monitor 2018 in voorbereiding) komt naar voren dat bijna drie kwart van de mbo-instellingen (nog) geen beleid in het kader van passend onderwijs heeft dat gericht is op de beroepspraktijkvorming (BPV of stage). Wel is zichtbaar dat ruim 40 procent van de instellingen bezig is beleid te ontwikkelen en dat acht op de tien instellingen concrete initiatieven zijn gestart of dat willen doen om passend onderwijs ook in de stage in te voeren. De aandacht voor passende ondersteuning in de BPV is dan ook groeiende. De urgentie van de problematiek blijkt uit het feit dat de stage vaak als knelpunt wordt genoemd door de mbo-instellingen als het gaat om het bieden van passend onderwijs: "Het draait daarbij om het beschikbaar hebben van voldoende geschikte (of aangepaste) stageplaatsen en om het kunnen bieden van de passende begeleiding/ondersteuning van de student tijdens de stage. Dat stages een knelpunt vormen bij het bieden van passend

onderwijs heeft gedeeltelijk te maken met de situatie op de school. Knelpunten zijn er vooral op instellingen waar het onderwerp weinig prioriteit heeft of waar beleid op dit punt ontbreekt. Er wordt ook gewezen op de benodigde capaciteit en expertise die er nodig is. En verder is er een knelpunt bij de leerbedrijven. Niet altijd is er de bereidheid bij bedrijven of binnen een branche om studenten met een extra ondersteuningsbehoefte een stageplek te bieden, zeker niet als het gaat om aangepaste plaatsen. Instellingen geven aan dat bedrijven vaak onbekend zijn met wat er gevraagd wordt.” (Eimers/Kennis, 2017, p. 36)

In casestudies in de Landelijke Evaluatie Passend Onderwijs werd gerapporteerd over manieren om passend onderwijs te vertalen naar de stage. MBO-instellingen zetten daarbij in op:

- een betere matching tussen student en leerbedrijf;
- vergroten van de expertise op het gebied van passend onderwijs bij stagebureaus;
- beschikbaarheid van een jobcoach voor studenten in de entree- en mbo-2 opleidingen;
- stagebegeleiding;
- een database met bedrijven die geschikt zijn voor studenten met bepaalde ondersteunings- of aanpassingsbehoeften;
- hoe de ondersteuningsbehoefte tijdens de BPV al in de intake ter sprake kan worden gebracht (Van der Linden, Van der Stege & Van der Hoeven, 2017).

Overgang van opleiding naar werk

Niet alleen stages vormen een struikelblok. Ook de overgang van opleiding naar werk is voor veel studenten met een extra ondersteuningsbehoefte een groot struikelblok. Om aandacht te geven aan deze overgang is in de afgelopen jaren het project *Van opleiding naar werk* uitgevoerd (Eimers & Raaijman, 2018). In tien pilots is gewerkt aan praktisch bruikbare aanpakken en een nieuwe visie op de overgang van opleiding naar werk. Dat leidde tot de ontwikkeling van het concept van de Transitieroute, dat aansluit bij vergelijkbare Amerikaanse en Australische aanpakken (Hager, 2002, Harris & Rainey, 2009). De Transitieroute is er op gericht om studenten, samen met gemeente en (leer)bedrijf, ondersteuning te bieden in de transitie van opleiding naar werk. Dat betekent dus een succesvolle stage, het behalen van een diploma, het vinden van werk en vervolgens het behouden van werk. De overgang van school naar werk wordt daarbij niet als een *overgangsmoment* beschouwd, maar als een *overgangsfase*: een transitie. De transitie-fase loopt nadrukkelijk door na het behalen van het diploma. Een *Transitieroute* is daarmee een individueel maatwerktraject van een student dat een jaar voordat de opleiding is afgelopen begint en dat eindigt een jaar na het afronden van de opleiding (Eimers & Raaijman, 2018).

Het project heeft laten zien dat het realiseren van een doorlopende overgang niet alleen een kwestie is van praktische hulpmiddelen. De complexiteit voor een succesvolle transitie schuilt in het aspect van gedeelde verantwoordelijkheid van opleiding naar werk. Partijen waarmee de jongere in zijn loopbaan te maken heeft, werken elk vanuit verschillende doelen, taken en mogelijkheden. Een goede aansluiting in werkwijze, communicatie en afstemming is lang niet vanzelfsprekend. De grootste uitdaging ligt niet zo zeer in de begeleiding, passende stageplek, jobcoach, maar eerder in het komen tot een gezamenlijk visie en aanpak, samen met regionale partijen als gemeenten, (leer)bedrijven en ondersteuningsaanbieders.

Een bevinding van mbo-instellingen die met de Transitieroute hebben gewerkt is dat het niet effectief is om te beginnen met een regionaal overleg om te komen tot commitment, financiering en afspraken. Dergelijke overleggen missen vaak de scherpste. De praktische aanpak is om te beginnen met een aantal concrete, individuele plannen van transitieroutes en vervolgens van daaruit het regionale overleg te voeren over faciliteiten, voorzieningen en het realiseren van randvoorwaarden. (Eimers & Raaijman, 2018).

Geraadpleegde bronnen

Eimers, T., & Raaijman, J. (2018). De Transitieroute. Jongeren met een ondersteuningsbehoefte van opleiding naar werk. Nijmegen: KBA Nijmegen.
<http://www.kbanijmegen.nl/doc/pdf/De%20Transitieroute.pdf>

Eimers, T., & Kennis, R. (2018). Evaluatie passend onderwijs. Sectorrapport mbo. Nijmegen: KBA Nijmegen.
<http://evaluatiepassendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2018/06/40.-Evaluatie-passend-onderwijs-Sectorrapport-mbo.pdf>

Eimers, T., & Kennis, R. (2017). Passend onderwijs in het mbo: tussenbalans. Tweede meting monitor. Nijmegen: KBA Nijmegen.
<http://evaluatiepassendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2017/06/29.-Passend-onderwijs-in-het-mbo-tussenbalans-Tweede-meting-monitor.pdf>

Hager, R. M. (2002) *The Transition from School to Work. The Special Education and State Vocational Rehabilitation Systems' Obligations to Prepare Students with Disabilities for the World of Work*. Ithaca: Cornell University. School of Industrial and Labor Relations. Employment and Disability Institute.

Harris, R. & Rainey, L. (2009) *Interrogating the Notion of Transition: Learner Experiences of Multiple Transitions Between the Vocational- and Higher-Education Sectors*, p. 42 et seq. In: Brooks, R. (ed.) *Transitions from Education to Work. New Perspectives from Europe and Beyond*. London: Palgrave Macmillan.

Linden, C. van der, Stege, H. van der, & Hoeven, J. van der. (2017). *Past elke leerling in passend onderwijs? Een casestudie naar passend aanbod en het ontwikkelingsperspectief*. Rotterdam: CED-groep.
<http://evaluatiepassendonderwijs.nl/publicaties/past-leerling-passend-onderwijs-case-studie-naar-passend-aanbod-en-ontwikkelingsperspectief/>

Meer weten?

[Meer informatie over passend onderwijs in het mbo is te vinden op de website van de Landelijke Evaluatie Passend Onderwijs](#)

Lopend onderzoek:

- Eimers, T., & Kennis, R. (2019, in voorbereiding). Passend onderwijs in het mbo: eindrapportage monitor. Nijmegen: KBA Nijmegen.
- Onderzoek pilot soepelere overgang naar werk
- Vervolgonderzoek Transitieroute: opstart regionale pilots transitieroute

Onderwijssector

mbo

Trefwoorden

Beroepspraktijkvorming, passend onderwijs, beroepsonderwijs.